

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תלמוד

דינים בהעמקה ומבוא לתורה שבעל פה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון –	הלכות תפילין, הלכות שבת	–	$(12 \times 1) + (9 \times 2)$	–	30 נקודות
פרק שני –	"במעגלי ההלכה"	{	–	(14×5)	–
אנ:					
פרק שלישי –	"משנה ברורה"				70 נקודות
					100 נקודות
					סך הכול
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — הלכות תפילין, הלכות שבת

(30 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (שאלת חובה — 12 נקודות)
ועל שתיים מן השאלות 2-4 (לכל שאלה — 9 נקודות).

ענה על שאלה 1 — שאלת חובה.

1. הלכות תפילין – סימן כז

- א. (1) מהו האורח המינימלי של רצועת תפילין של יד?
(2) עד אילו איברים בגופו של המתפלל צריכות להגיע רצועות תפילין של ראש?
כתוב שתי דעות.

(7 נקודות)

- ב. (1) מהו הרוחב המינימלי של רצועות התפילין?
(2) כיצד ינהג אדם שרוחב רצועות התפילין שלו קטן מן השיעור המינימלי?
(5 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 2-4.

2. הלכות תפילין – סימן כ"ה

- א. (1) על פי השולחן ערוך, באיזה שלב בתפילת שחרית נהג הרא"ש להניח תפילין?
(2) מהו הטעם למנהג זה של הרא"ש?
(3 נקודות)

ב. על פי השולחן ערוך, כתוב כוונה אחת שצריך לכוון בעת הנחת תפילין. (3 נקודות)

- ג. "אם פגע בשל ראש תחילה, צריך להעביר על אותה המצווה ויניח של יד תחילה ואחר כך של ראש".
(שולחן ערוך) מהו הטעם להלכה זו? (3 נקודות)

3. הלכות תפילין – סימן כ"ו

- א. "אם אין לו אלא תפילה אחת מניח אותה שיש לו ומברך עליה" (שולחן ערוך).
מהו הנימוק של השולחן ערוך לדין זה? (2 נקודות)
- ב. אדם שמניח תפילין של ראש בלבד – מה עליו לברך? כתוב שתי דעות. (4 נקודות)
- ג. אדם הניח תפילין, ובעודן עליו נזכר שלא בירך עליהן – כיצד עליו לנהוג? (3 נקודות)

4. הלכות שבת

- א. השקיית צמחים בשבת היא תולדה של אב מלאכה מסוים.
מהו אב המלאכה הזה, ומדוע השקיה זו היא תולדה של אב המלאכה הזה? (4 נקודות)
- ב. סחיטת בגד בשבת יכולה להיות תולדה של שני אבות מלאכה, תלוי במטרת הסחיטה.
(1) ציין שתי מטרות של סחיטה זו.
(2) בנוגע לכל אחת מן המטרות האלה, כתוב מהו אב המלאכה של פעולת הסחיטה.
(5 נקודות)

בחר בפרק שני א בפרק שלישי, על פי התכנים שלמדת.**פרק שני — "במעגלי ההלכה" (70 נקודות)**

אם בחרת בפרק זה, ענה על חמש מן השאלות 5-11 (לכל שאלה — 14 נקודות).

5. תפילה בציבור

- א.** (1) מהו המרחק המרבי שאדם צריך ללכת כדי להתפלל בציבור? בתשובתך הבחן בין שתי אפשרויות.
 (2) כתוב שתי מעלות של תפילה בציבור שאינן בתפילת יחיד.
 (7 נקודות)
- ב.** (1) אדם שמכוון את ליבו בתפילת יחיד יותר מבתפילה בציבור — מה עליו לעשות? בתשובתך הבחן בין שני מצבים.
 (2) מדוע אדם רשאי להתנדב לשירות ביחידה מובחרת אף שאין אפשרות להתפלל בציבור ביחידה זו?
 (7 נקודות)

6. זהירות בדרכים

- א.** (1) על פי חז"ל, למה שפיכות דמים גורמת? כתוב תשובה אחת.
 (2) הרמב"ם הוכיח מסיפור אחאב את החומרה הַרְבֵּה של שפיכות דמים. הסבר את הוכחת הרמב"ם.
 (6 נקודות)
- ב.** (1) שיכור שהזיק חייב בנזק אף כי לא היה מודע למעשיו מחמת שכרותו. הסבר את הטעם לדין זה.
 (2) לפי הרב אביגדור נבנצל, אדם הנוהג בכלי רכב בחוסר זהירות — חל עליו "דין רודף".
 הסבר מהו "דין רודף", וכתוב מדוע דין זה חל על נהג לא זהיר.
 (8 נקודות)

7. לשון הרע

- א.** (1) מהו ההבדל בין לשון הרע ובין הוצאת שם רע?
 (2) מהו ההבדל בין אדם המספר לשון הרע ובין "בעל לשון הרע"?
 (6 נקודות)
- ב.** כתוב מהי תקנתו של מספר לשון הרע. (3 נקודות)
- ג.** על פי הרב עובדיה יוסף, יש מצבים שבהם אדם שנמנע מלדבר על חברו עובר על איסור דאורייתא.
 כתוב מהו האיסור שעליו עובר אדם זה, וכתוב דוגמה אחת למצב כזה. (5 נקודות)

בית, חינוך ומשפחהיצר ויצירה 8.

א. על הפסוק "וירא א-להים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" (בראשית, א', ל"א) נאמר במדרש:

"הנה טוב' – זה יצר טוב. 'מאד' – זה יצר רע..."

(1) על פי המדרש, מהי התמיהה שעולה בנוגע לדברים אלה?

(2) על פי המדרש, הסבר את התשובה על תמיהה זו.

(7 נקודות)

ב. (1) על פי הרמב"ם, אחד הדברים המעכבים את התשובה הוא הסתכלות בעריות.

מדוע דבר זה מעכב את התשובה?

(2) מדוע הסתכלות בעריות היא מעשה חמור? כתוב הסבר אחד.

(7 נקודות)

9. קידושין ונישואין

א. (1) אדם המקדש אישה בלי לראותה לפני כן עלול לעבור על מצוות עשה.

כתוב מהי מצוות עשה זו, והסבר כיצד הוא עלול לעבור על מצווה זו.

(2) חכמים קבעו כי אדם שמקדש אישה בלא שידוכין יענש בעונש חמור.

מהו עונשו של אדם זה, ומדוע החמירו חכמים בעניין זה?

(8 נקודות)

ב. (1) "האישה נקנית" (קידושין, פרק א', משנה א') – למילה "נקנית" יכולות להיות שתי משמעויות.

מהי המשמעות הנכונה בנוגע לקניין בקידושין?

(2) מה הם "קידושי שחוק", ומה האישה צריכה לעשות כדי להימנע מן התסבוכת הכרוכה בקידושי שחוק?

(6 נקודות)

10. התנהלות של משפחה

א. (1) כתוב מהו העיקרון החשוב בבניין המשפחה היהודית הנלמד מן השיח שבין יעקב אבינו לנשותיו, והסבר כיצד לומדים עיקרון זה.

(2) מהי החשיבות של קביעת עיתים לתורה, ללמוד ולמשפחתו?
(8 נקודות)

ב. פוסקי זמננו קבעו שנשים חייבות ללמוד תורה.
כתוב שני נימוקים לחיוב זה. (6 נקודות)

11. קרבה בין האיש לאישה

א. כתוב שתי מטרות של מצוות עונה. (6 נקודות)

ב. (1) הסבר מהי "נידה" ומהי "זבה".

(2) הסבר מהי "חומרא דרבי זירא".
(8 נקודות)

בחר בפרק שני א בפרק שלישי, על פי התכנים שלמדת.

פרק שלישי — "משנה ברורה" (70 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על חמש מן השאלות 12-18 (לכל שאלה — 14 נקודות).

12. הלכות נטילת ידיים — סימן קנ"ח

- א. (1) "טעם תקנת נטילה... מפני סרך תרומה" (משנה ברורה) — הסבר טעם זה.
 (2) על פי טעם זה, מדוע חייבים ליטול ידיים בימינו?
 (8 נקודות)
- ב. (1) על פי הטעם "מפני סרך תרומה", מדוע תיקנו חכמים שיש ליטול ידיים רק על אכילת פת ולא על אכילת פירות?
 (2) מדוע צריך ליטול את שתי הידיים גם כשאוכלים ביד אחת בלבד?
 (6 נקודות)

13. הלכות דברים הנוהגים בסעודה — סימן קע"ט

- א. אדם גמר סעודתו, נטל ידיו במים אחרונים, ולפני שבירך ברכת המזון, רצה לחזור ולאכול —
 (1) מהו הדין במקרה זה, לפי השולחן ערוך?
 (2) במשנה ברורה מובאת דעה אחרת בנוגע למקרה זה. על פי דעה זו, פָּרַט מה על אדם זה לעשות.
 (5 נקודות)
- ב. בשולחן ערוך הובאו שתי דעות בנוגע לאדם שאמר "הב לן ונברך", ולפני שבירך ברכת המזון רצה לחזור ולאכול.
 כתוב את שתי הדעות, ונמק אחת מהן. (6 נקודות)
- ג. אדם התארח בבית חברו, בירך על פירות שהביא לפניו בעל הבית ואכל מהם, ולאחר מכן הובאו לפניו פירות נוספים.
 הסבר מדוע אדם זה אינו צריך לחזור ולברך על הפירות הנוספים. (3 נקודות)

14. הלכות ברכת המזון – סימן קפ"ד

- א. אדם שאכל פת ואינו זוכר אם בירך ברכת המזון – צריך לברך.
 (1) מהו הנימוק להלכה זו?
 (2) על פי ה"משנה ברורה", אדם זה צריך לברך גם ברכה רביעית.
 מהי ההווה אמינא שלא לברך ברכה רביעית, ומדוע בכל זאת יברך ברכה זו?
 (6 נקודות)
- ב. על פי ה"משנה ברורה", אדם שאכל פת ואינו זוכר אם בירך ברכת המזון צריך לברך רק אם אכל ושבע.
 (1) הסבר את הנימוק לדין זה.
 (2) על פי ה"משנה ברורה", כתוב מה ראוי שאדם ירא שמיים יעשה במקרה זה.
 (5 נקודות)
- ג. "עד אימתי יכול לברך, עד שיתעכל המזון שבמעיו. וכמה שיעורו..." (שולחן ערוך, סעיף ה).
 על פי המשך דברי השולחן ערוך, מהו השיעור של עיכול "המזון שבמעיו"? (3 נקודות)

15. הלכות ברכת הפירות – סימן ר"ח

- א. אדם שרוצה לאכול קמח מחמשת מיני דגן – מה עליו לברך לפני האכילה, ומדוע? (5 נקודות)
- ב. (1) אדם שאכל ענבים ותפוחים – מה עליו לברך לאחר האכילה, ומדוע?
 (2) אדם שאכל תפוחים ושתה יין – מה עליו לברך לאחר האכילה והשתייה, ומדוע?
 (9 נקודות)

16. הלכות שבת

- א. אדם יוצא בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים וסוכרייה בפיו – באיזה מקרה הוא חייב, ובאיזה מקרה הוא פטור? נמק את תשובתיך. (5 נקודות)
- ב. לפניך תיאור של שלוש פעולות (1)–(3).
 בנוגע לכל אחת מן הפעולות הנעשות בשבת, ציין אם היא מותרת א או אסורה מדרבנן. נמק את תשובתך.
 (1) כיבוי אור באמצעות המרפק
 (2) תלישה של צמח שגדל בעציץ שאינו נקוב
 (3) מערכת בננה בידית של מזלג
 (9 נקודות)

17. הלכות שבת

- א. (1) מהי "מלאכה שאינה לצורך גופה"?
- (2) כתוב דוגמה ל"מלאכה שאינה לצורך גופה", וציין מהו הדין של אדם העושה מלאכה זו בשבת.
(7 נקודות)
- ב. (1) מהו "פסיק רישא"?
- (2) כתוב דוגמה ל"פסיק רישא דניחא ליה" ודוגמה ל"פסיק רישא דלא ניחא ליה".
(7 נקודות)

18. הלכות שבת

- א. לפניך תיאור של שלושה מצבים (1)-(3).
בנוגע לכל אחד מן המצבים, ציין אם האדם שכתב בשבת חייב בעונש אן פטור מעונש.
נמק את תשובתך.
- (1) אדם כתב אות אחת בשבת.
- (2) אדם התכוון לכתוב מכתב אך כתב בשבת פסקה אחת בלבד.
- (3) אדם כתב בשבת את האות ן' ובכך השלים את המילה "דן".
(10 נקודות)
- ב. הסבר מדוע מותר "להעביר חפץ ברשות הרבים פחות מארבע אמות". (4 נקודות)

בהצלחה!